

הכתוב להיים

קטעים נבחרים ממכתביו ושיחותיו של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א

ל"ג בעומר | הדרכה מפורטת ליום הילולא דרשב"י

חתן וכלה.

והעד העיד המהרהר"ו בשער הכוונות על מורו ורבו האר"י ז"ל שהלך פעם אחת לאחר שבא ממצרים ביום ל"ג בעומר הוא וביתו וישב שם שלשת ימים ראשונים של השבוע ההוא.

ורבנו משה בשו"ת חתם סופר (י"ד סימן רל"ג) אף שידע שעכשיו אפשר דרא וממרחק יבואו לדרוש את ה' בל"ג בעומר בהילולת רשב"י ואם כי כוונתם לשם שמים ושכרם רב בלי ספק כתב אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפורשים שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה כי כבר כרכר הפרי חדש (או"ח סימן תצ"ו בקונטרס מנהגי איסור אות י"ד) על המקומות שעושים יום טוב ביום שנעשה להם נס מהא דאמרו בפ"ק דראש השנה (ס"ט) קמייתא בטיל - אחרניתא מוספינן (בתמיה).

דלקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום ורמז רמיה רק מניעת הספד ותענית, ולעשותו יום שמחה והדלקה ובמקום מסוים דוקא שיהא תל שכל הפיות פונים לשם לא ידעתי אם רשאים לעשות כן.

וזכרני לפני שישים שנה בערב ר"ח אלול נסעה ישיבת פרשבורג שבירושלים מירונה והאוטובוס התהפך ונהרג אחד מבני הישיבה וכמה ממעולי הישיבה נפצעו קשה וביניהם שאר בשרי הגאון ר' זאב פלדמן שליט"א המנהיג כיום את קהילת עצי חיים - שבלונדון, והסכימו הכל כי יד ה' היתה בם בגלל קפידת החת"ס הנ"ל.

נמצינו למדים כי תוספת השמחה והעליה מירונה שרשם ויסודם מתלמידי מרן הבעל שם טוב, והם מוסיפים עוז ותעצומות מדי שנה בשנה, ומועטים המה הזוכרים תורת משה (ספר) עבדי, ורובא דעלמא נוטים להחזיק במנהג זה וקפדי עלה טפי מקיום מצוות דאורייתא ורואים חובה לנפשם ליעול ולאתכנס ולסמוך על ר' שמעון בשעת הדחק של העם המרובים ושל קשיי ההתנהלות.

ושוב אין נשמע קול המועטים השואפים להמשיך ולהיות כרשב"י וחבריו שתורתן אומנותן ושאינן פוסקים לתפילה אלא לקבל עליהם עול מלכות שמים שהעיד על זה בעל הילולא בעצמו (סוטה מב.) אמר להם הקב"ה לישראל - אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרים ביד אויביכם.

ועלו המים ושטפו גם בישיבות ובהיכלי התורה שניסו לעמוד על נפשם ולנעול דלתותיהן להחזיק את הישיבה וסדריה כבשאר ימי השנה, ומה עוד שחלפו רק שבועיים מאז שבו מימי בין הזמנים אך לצערנו נתקיים בהם ויפן כה וירא כי אין איש.

והוצרכו הרועים הממונים על צאן קדשים להבין כי מוטב שיאכלו תמותות שחוטות ולא יאכלו תמותות נבילות ותהא הרשות נתונה לעלות מירונה עם כל שלומי אמוני בית ישראל ולשוב טובי לב ושבועי רגושים של חיות קדש מהתנא האלוקי ובלבד שלא יחושו ויתהלכו כפגרים מתים על ההחמצה וההפסד של רבי לא שנה [אם לא זכה להשתטח אחת בשנה בציון הרבי] חייה וחיות מנא להו.

| ועל כן ההנהגה הנאותה באמת ואלבא דתורת משה ביום זה:

לזכור שלא לומר "ל"ג בעומר" כבסימן תפ"ט סעיף ד', ואם טעה ואמר "ל"ג בעומר" בלי שאמר היום לית לן בה (ס"ק כ').

אם רצונו לשמח את אשתו או/ו את ילדיו יגש עמם להדלקה קרובה

מה ההנהגה הראויה לבן תורה ביום ל"ג בעומר:

-האם להשתתף במדורה, ואולי רק בשביל הילדים...

-האם לנסוע למירון (בצורה המתאימה כמובן).

-האם מהבית ומביהמ"ד "להתחבר" לענייני דיומא בלימוד מיוחד או בתפילה.

סימן תצג: נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר. וברמ"א - מל"ג בעומר ואילך הכל שרי.

סעיף ב': בני ספרד נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר שאומרים שאז פסקו מלמות ואין להסתפר עד יום ל"ג בבקר. וברמ"א - ובמדינות אלו אין נוהגין כן אלא מסתפרים ביום ל"ג ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון וגם במנחה של ל"ב אין אומרים.

ובליל ל"ג בעומר אין להקל להסתפר. והאר"ר סבור שכן לעניין נישואין אין להקל בליל ל"ג בעומר. אך משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל נמסר כי עקב הלחץ והמחסור באולמות רשאים לערוך חופה בליל ל"ג בעומר לאחר תפילת ערבית וספירת ל"ג ימים בעמר.

וכן זכיתי להכניס לחופה את בכורתי בליל ל"ג בעומר, אבי החתן והחתן הסתפרו לכבוד האופרוף בערב שבת אמור כמו שעשה המהר"ל בסימן תקנ"א - באר היטב - אות ו'.

ועלו המים ושטפו גם בישיבות ובהיכלי התורה שניסו לעמוד על נפשם ולנעול דלתותיהן להחזיק את הישיבה וסדריה, ומה עוד שחלפו רק שבועיים מאז שבו מימי בין הזמנים אך לצערנו נתקיים בהם ויפן כה וכה וירא כי אין איש.

ואף שהמשנ"ב כתב דגם אבי הכלה לובש בגדי שבת לכבוד שמחת חתן וכלה לא התרתי לעצמי להסתפר בערב שבת דבמהר"ל עצמו איתא רק על אבי החתן.

סימן קל"א סעיף ו' בהג"ה: בל"ג בעומר אין נופלין, ואין אומרים גם במנחה שלפניו (מ"ב ס"ק ל"ג)

בספר טעמי המנהגים קבע קונטרס נרחב שחברו הר"ר שלמה אליעזר מרגליות להשיב ולהסביר לשואלים בו - מאי ל"ג בעומר והודיע נאמנות שאסף אסיפת פנינים יקרים מספרי תלמידי מרן הבעש"ט זיע"א המדברים בתוקף קדושת עוז היום, יום הישועות - ל"ג בעומר.

והאר"י שם כיד ה' הטובה עליו במנהג תלמידי הרשב"י ושאר מצוקי ארץ לעלות לציונו של הרשב"י באחד מימות השנה ולהקיף הקבר ולהגות בזהר.

אך במשנה עוז קיימת אתערותא דלעילא ביום הילולא דיליה לקיים הקול הנשמע לאחר הוצאת מטתו: עולו ואתו ואתכנסו להילולא דר' שמעון.

וקול זה מתעורר עוד היום ונכנס ומעורר לבות רבבות אלפי ישראל מדי שנה בשנה להיות עולין ותאין ומתכנשין בל"ג בעומר במירון למקום מנוחת קדשו דרשב"י.

יום פטירתו נקרא הילולא כי ביום פטירתו יתנוצצו ויתעוררו כל התורה והמצוות שעסק בהן ועל ידם נעשה יחוד גדול למעלה, דומיא דשמחת

הכנה לקבלת התורה | חלק א

ואידך מאי היא:

אמר רב יהודה אמר שמואל- אהבה רבה. תניא נמי הכי אין אומרים- אין אומרים אהבת עולם אלא אהבה רבה- הלכך תקינו לומר בשחרית אהבה רבה. (ברכות יא: ובתו"ה ורבנן)

ובמימרתו השניה- אמר רב יהודה אמר שמואל השכים לשנות- משקרא קריאת שמע אינו צריך לברך שכבר נפטר באהבה רבה -ופירש"י שיש בה מעין ברכת התורה- ותן בלבנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך, ותלמדם חוקי רצונך. (שם, וברש"י)

תקצירו של רש"י מעמיד אותנו לתהות ולהתבונן בנוסח המלא והמקורי של אהבה רבה הנאמר על ידינו מדי יום בשחריתו בה אנו פותחים בלא ברוך כי הרי היא הסמוכה לחברתה (עיין חידושי הרשב"א ברכות יא)

אלא מכריזים מיד על תחושת האהבה הרבה והחמלה הגדולה והיתירה שחשים אנו בעצם זכותנו להבחר לו להיות עם מקבלי תורתו, וכפי שאנו שונים ומסיימים את עמידתנו לפניו בברכה החותמת את הי"ט ברכות -כי באור פניך נתת לנו... תורת חיים.

אך קבעו לנו- מתקני התפילה -לבל נשכח כי נתניה

קשה ואם נוכל לעמוד בה כבר קבלנו אותה עלינו לקיימה (שבת פח. וברש"י).

ולדעת הצדוקי המקנטר את רבא ההוגה בתורתו וממעך ברגליו את אצבעות ידיו עד זוב דם ואינו שם לבו על כך מתוך טירדת גירסתו, וענהו רבא: אנן דסיגין בשלימותא- התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו.

וסמיכה זו היא בטחון אבותינו שלא יטעינם הבורא בדבר שלא יוכלו עמוד בו, והקדימו פיהם-בנעשה לפני שמיעת אזניהם-בנשמע.

ועל ידי זכו להיות גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו שהתמיה את הקב"ה בשאלתו לצבאיו מלאכי השרת- מי הוא שגלה רז זה לבני. (שבת פח.)

כשלתמצי לומר הכי, אין אפשרות לחזור ולהתעטר בתואר הנפלא זה ובמבחן זה של בטחון שהרי הוא שייך רק בנתינה הראשונה שכבר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו.

ב.

בעת מבחנו של משה כדרכו של הקב"ה שאינו נותן גדולה לאדם עד שבדקהו בדבר קטן ואח"כ מעלהו

ורשאי וראוי לרקוד עם הצבור ולפזם פזמוני רשב"י.

בבקר ישים פעמיו לספר - בן אשכנז בבקרו של ל"ג ובן ספרד למחרתו - ביום ל"ד.

באם יש באפשרותו לממן את נסיעת אשתו בהסעה מסודרת וצנועה מירונה, ישמחנה בכך, אך הוא מן הראוי שיהגה וילמד בתורה כתלמודו.

והחכם עיניו בראשו לנצל יום זה שהוא גם יומא דפגרא ברוב תלמודי התורה לשלם לילדיו או/ו בנותיו הקטנים ביום חוויתי בחיק הטבע במקומות קרובים ונגישים ועדיף שיהא מהיושבת בגנים, ממה שיכנע לנדודי הקטנים להשתתף ב'תהלוכה הגדולה בעולם' שאין בה שום תוכן ותכלית.

ומי יתן שתורתו תהא מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו לבטל כל הגזירות ולהתעלות במעלות רמות.

ולפי פשוטו ענית "נעשה ונשמע" שענו כאחד היא הזקוקה להעמקה ובטחון בו, שהלא הכל בזים לנו "עמא פזיזא" מכנים הם אותנו על שעוד קודם ששמענו קיבלנו עלינו.

לגדולה, ומכיון שנבחן משה במה שהנהיג את הצאן אחר המדבר להוציאן מחשש גזל לקחו הקב"ה לרעות בעמו ישראל. ונתגלה עליו אלקי אביו בקולו של עמרם אביו ואמר לו משה הנני! מה אבא מבקש ואמר לו הקב"ה אינני אביך אלא אלקי אביך ובאתי אליך בפיתוי כדי שלא תתירא. (שמות רבא, ו)

ושם במחזה הוד כשהסנה בוער באש ואיננו אוכל מודיעו ה' אשר נמצא עם עמו בצרה כי שם לב להתבונן במכאוב בניו ולא יעלים עיניו מהם ולא יאטום עוד את אזניו משמוע לצעקתם, ולפיכך מטיל הוא את אדרת השליח להושיע את ישראל על כתפיו של משה ובאופן שאם אין הוא נוטל שליחות זו אין אחר שיגאלם.

משה העניו מכל אדם אינו מבין מה הוא חשוב לדבר עם המלכים ועל זה עונה לו היוצר כל כי הוא ית' עמו וכשם שהסנה ששכן בו עשה שליחות גבוה ולא ניזוק, כך משה שילך בשליחותו ולא ינזק.

אך משה מוסיף להקשות: מה זכו ישראל שיעשה להם נס ויוציאם ממצרים. וגם על זה השיבו שדבר גדול יש לו בהוצאה זו שהרי עתידים לקבל לסוף שלשה חדשים מיציאתם ממצרים את התורה והיא הזכות העומדת לישראל. (שמות ג' יא-יב וברש"י) וזה לך האות אל העם כי אנכי שלחתיך אליהם- כי בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ומאז יקבלו עבודת השם ללכת אחרי מצותו וגם בך יאמינו לעולם ואחריך ירוצו לכל מקום אשר תצום.

ובחירה זו היא בעבור שמו הגדול שהרי כך הודיענו על ידי משה כי נועדנו להיות ממלכת משרתיו [כהנים] וגוי שתפקידו לדבוק בקל הקדוש כמו שאמר קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. (שמות י"ט ו-וברמב"ן)

אך יחד עם זאת גם מנומקת בחירתנו: בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי רצונך. (גירסת הרש"י ה"ל) ויש לעיין זאת מנלן? מהיכן נדע זאת ומי גלה לנו רז זה שאבותינו נשאו חן בעיניו של נותן התורה בבטחונם בו ושכרם היה שלמדם הוא יתברך- חוקי רצונו.

משה איש האלקים פותח את ברכתו לבני ישראל בתאור איך זרח ה' משעיר כשפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו, ומשם המשיך לבני ישמעאל שיקבלו ולא רצו כל אחד מנמוקו וטעמו ואז אָז מְצָאנו בארץ מדבר (דברים לב י) -אותם מצא נאמנים לו בארץ המדבר שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו (רש"י), ומהו הבטחון המונח בכך?

וגם דבורה בשירתה (שופטים ה' ד') הזכירה את מתן תורה בצאת ה' משעיר ובצעדו משדה אדום שבקש מהם והציע להם לקבל התורה ולבסוף נתנה לישראל בעת שהרים נזלו וארץ רעשה מפניו, ולא הזכיר שם ענין בטחון אבותינו בו.

ולפי פשוטו ענית "נעשה ונשמע" שענו כאחד היא הזקוקה להעמקה ובטחון בו, שהלא הכל בזים לנו "עמא פזיזא" מכנים הם אותנו על היכולת להקדים פומיינו לאודניינו שעוד קודם ששמענו כמה היא

השבוע פרשת אחרי-קדושים

זכות ההפצה נתרם ע"י
 השותפים היקרים:

לעילוי נשמת
 הרה"ג נח שבתאי
 ב"ר אבינועם זצ"ל

לעילוי נשמת
 הג"ר רב צבי
 ב"ר חיים זצוק"ל

לעילוי נשמת
 הבחור אוראל
 בן עפרה ז"ל

לעילוי נשמת
 מרת הנרל אילה
 ב"ר ישראל ע"ה

העלון יו"ל
 ע"י המכון להוצאת כתבי הגאון
 רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א

לתרומות והנצחות:

077-52-80-989